

Vaslav Nijinski in 'L'après-midi d'un faune', ontwerptekening van Léon Bakst. © Privécollectie

Fuller, lieten openhartige geschriften na over de danskunst. Duncan leverde zelfs de titel voor de expo: "Mon art est précisément un effort pour exprimer en gestes et en mouvements la vérité de mon être. Dès le début, je n'ai fait que danser ma vie."

Hedendaagser klinkt het in de woorden van Pina Bausch (1940-2009), die haar ziel legde in de zogenaamde 'Ausdruckstanz' of expressionistische dans: "Dans, dans, anders zijn we verloren." De expo toont dansfragmenten, foto's en teksten van deze grandes dames.

Vallen en opstaan

'Hij nam een aanloop. Hoog sprong hij. In de lucht wees zijn rechterbeen naar voren, het linker pal achterwaarts, verder scharnierend dan je voor gezond houdt, in een perfect horizontale lijn. Ik zou het geen zweven noemen wat hij deed, hij zéilde door de lucht, zijn romp trots als een boegbeeld, hoofd geheven en blik op de wolken. Een fractie van een seconde, langer is het niet dat hij zich in de lucht bevond. Maar in hem zag je iets wat in het dagelijks leven niemand ooit vertoont: dat een mens tegelijk alles is en niets, zijn eigen god en ondergang.'
(Vaslav, Arthur Japin)

Arthur Japin:
'Dans naar een andere kunstvorm vertalen doe je door te proberen, te falen en in dat falen een meerwaarde te scheppen'

In het midden van de avant-gardezaal met foto's van de zogenaamde 'mechanische balletten' van de futuristen toont Arthur Japin met zijn voeten de vijf balletposities voor. 'Ik heb als kind ballet gevolgd en sinds Vasilav heb ik de draad weer opgepikt. Ik bouw op dit moment een dansstudio in mijn huis, compleet met spiegels en barre', vertelt de schrijver (55). 'Zo'n dansachtergrond leert je heel wat, maar door *Danser sa vie* realiseer je je dat er zoveel is dat je nog niet weet over de danskunst. Neem nu de video van de choreograaf William Forsythe in zaal vijf, waarin hij uitlegt hoe je als danser in de ruimte voortdurend bezig bent met het tekenen van lijnen en punten. Terwijl hij dat principe uitlegt, gebruikt Forsythe zowat elk deel van zijn lichaam als een denkbeeldig potlood. Adembenemend.'

Het is geen toeval dat de uitgebeelde lijnen van Forsythe op amper een meter van de getekende bogen van Nijinski geprojecteerd worden: een choreografie is gestructureerde beweging. Maar het roept meteen ook die andere vraag op: waar ligt de grens tussen genialiteit en waanzin? 'Nijinski schreef in zijn dagboek: *Ik ben God in een lichaam. Iedereen heeft dat gevoel, maar niemand maakt er gebruik van.*'

'Misschien zijn dansers wel bij uitstek de mensen die zich het meest bewust zijn van wat ze met hun lichaam kunnen. Kijk maar eens om je heen in de expo: de dansers onder de bezoekers haal je er zo uit. Die dame daar (*wijst naar een jonge vrouw met rechte rug*): zij danst. Anderzijds geloof ik dat iedereen die zich op een geniale manier weet uit te drukken iets met die goddelijke gedachte doet. Of je nu danst, schildert of schrijft.'

In *Danser sa vie* komen al die kunstvormen samen. Het maakt de expo tot een unieke ontmoeting tussen grootheden: Nietzsche en Nijinski, Francis Picabia en Loïe Fuller, Wassily Kandinsky en Maurice Béjart, Andy Warhol en Merce Cunningham. Ook de Belgen zijn vertegenwoordigd in Parijs: de video *Counter phrases* (2000) van Anne Teresa De Keersmaecker en Thierry De Mey wordt geprojecteerd, net als fragmenten uit Jan Fabres choreografie *Quando l'uomo principale è una donna* (2004). En in het luik met liveperformances treden zowel Meg Stuart als Anne Teresa De Keersmaecker op. 'Allemaal lichamen en geesten die ten volle weten.' Japin klinkt een tikje melancholisch als hij het zegt.

Dansen in een potloodpunt

'Al die energie van dat lichaam, gewend om alle kanten op te gaan met groot gebaar en hoge sprongen, moest zich ineens door die ene kleine potloodpunt een weg naar buiten stuwven. Lijnen die hij al gezet had bleef hij maar doortrekken, als een bezetene, twintig, dertig keer, tot het papier daaronder dun werd en scheurde.'
(Vaslav, Arthur Japin)